

УДК 347.1

С. О. Сліпченко**ПРАВозМІНЮЮЧІ ЮРИДИЧНІ ФАКТИ В МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ВІДНОСИН**

У науці визначення кола підстав зміни особистих немайнових правовідносин досить абстрактне та неповне. Подібні абстрактність і неповнота призводять до зниження ефективності правового регулювання особистих немайнових відносин, що вказує на актуальність подібних досліджень.

У результаті дослідження зроблено висновок, що правозмінюючі – це такі юридичні факти, які тягнуть за собою зміну цивільних правовідносин, а зміни можуть відбуватися у будь-якому їх елементі (суб'єктному складі, змісті, об'єкті). До правозмінюючих можуть бути віднесені будь-які юридичні факти. Вони можуть породжувати зміни як за життя уповноваженої особи, так і в разі її смерті.

Ключові слова: фізична особа, правоздатність, юридичні факти, особисті немайнові права, правовідносини.

Юридичні факти як наукова проблема є досить дослідженими та розробленими у теорії права [1]. Водночас, як справедливо зазначає Р. О. Стефанчук, існуюче визначення кола підстав виникнення, зміни та припинення особистих немайнових правовідносин досить абстрактне [2, с. 130] і неповне. У свою чергу, відомо, що саме з юридичного факту починається перетворення права зі сфери належного у сферу сущого, динаміка правовідносин. Тому подібна абстрактність і неповнота нерідко призводять до зниження ефективності правового регулювання цивільних відносин взагалі та особистих немайнових зокрема. Наведене вказує на актуальність подібних досліджень.

У теорії цивільного права поширеною є точка зору, що особисті немайнові права настільки тісно пов'язані з їхнім носієм, що останній володіє ними довічно, не може від них відмовитися чи бути їх позбавленим. Тому, як зазначає Л. В. Федюк, жодне з особистих немайнових прав не має властивості правонаступництва, тобто вони є невідчужуваними та не можуть передаватися іншій особі ні за власною, ні за чужою волею [3, с. 101]. У зв'язку з наведеною характеристикою вважається, що цивільне законодавство не передбачає підстав зміни особистих немайнових правовідносин, оскільки це може призвести до відмови від прав повністю або частково чи до їх позбавлення або переходу [4, с. 9; 5, с. 178; 6, с. 48; 7, с. 33; 8, с. 28]. Таким чином, доходимо висновку, що динаміка особистих немайнових правовідносин пов'язується лише з виникненням та припиненням особистих немайнових правовідносин. Водночас у юридичній

літературі існує і протилежна точка зору. Її представники вважають, що механізм правового регулювання особистих немайнових відносин містить і правозмінюючі підстави [9, с. 314; 10; 11; 12].

Визначення кола правозмінюючих юридичних фактів у механізмі правового регулювання особистих немайнових відносин є **метою** цієї статті. До речі, правозмінюючі – це такі юридичні факти, які тягнуть за собою зміну цивільних правовідносин. При цьому зміни можуть відбуватися у будь-якому їх елементі (суб'єктному складі, змісті, об'єкті).

Аналіз юридичної літератури дозволяє стверджувати, що більшість дослідників вважає смерть людини підставою припинення особистих немайнових прав. У цілому погоджуючись із цим твердженням, необхідно зазначити, що такий підхід потребує певних уточнень. По-перше, зі смертю управомоченої особи може пов'язуватися не тільки припинення, а й виникнення особистих немайнових прав. Останнє стосується посттанативних особистих немайнових прав, і це необхідно враховувати. По-друге, Цивільний кодекс України [13] називає особистими немайновими й ті права, які за своєю природою є майновими. Це стосується, наприклад, прав на використання імені фізичної особи, її зображення, особистих паперів, кореспонденції, ділової репутації фізичної та юридичної особи тощо. Останні ж можуть переходити до третіх осіб. Тому необхідно враховувати, що зі смертю особи припиняються лише ті її особисті немайнові права, які не тільки поіменовані так у цивільному законодавстві, а є особистими немайновими й за своєю природою. По-третє, всі особисті немайнові правовідносини можна поділити на дві групи: прості та складні. В основу такого поділу покладено структуру їх змісту. Прості – це ті, зміст яких складається з одного-єдиного особистого немайнового права і відповідного обов'язку (наприклад правовідносини, що виникають стосовно життя, здоров'я, гідності, свободи фізичної особи). Складні – це ті, зміст яких складається із парних прав та відповідних їм обов'язків. До таких належать особисті немайнові правовідносини з оборотоздатними об'єктами (наприклад правовідносини, що виникають стосовно імені, зображення, честі, ділової репутації, особистих паперів тощо). Очевидно, що припинення особистого немайнового права у складних правовідносинах іще не свідчить, що припинилися останні, адже їх майнова складова зазвичай переходить до інших осіб, і це прямо передбачено чинним законодавством України. Так, згідно зі ст. 296 ЦК України право надавати згоду на використання у літературних творах імені фізичної особи як персонажа після смерті носія цього права переходить до дітей померлого, вдови (вдівця), а якщо їх немає, – до батьків, братів і сестер. Такий же перехід передбачено і стосовно прав на ознайомлення з особистими паперами (ст. 303 ЦК України), на використання кореспонденції (ст. 306 ЦК України), на використання зображення фізичної особи (ст. 308 ЦК України) тощо.

Таким чином, зі смертю уповноваженої особи норми права пов'язують як зміну змісту складних особистих немайнових правовідносин (припиняються особисті немайнові права та відповідні їм обов'язки при збереженні майнових прав і відповідних їм обов'язків), так і зміну суб'єктного складу (правонаступництво). Отже, смерть уповноваженої особи для особистих немайнових правовідносин з оборотоздатними об'єктами (складних особистих немайнових правовідносин) є правозмінюючим юридичним фактом.

Якщо виходити з того, що всі правовідносини, і особисті немайнові зокрема, поділяються на регулятивні й охоронні, та розглядати їх динаміку, то слід погодитися з думкою, що з правопорушенням пов'язана так звана аномальна стадія розвитку абсолютного правовідношення [14, с. 15; 15, с. 17; 16, с. 123]. Правопорушення змінює регулятивне особисте немайнове правовідношення на охоронне, тобто правопорушення є правозмінюючим юридичним фактом. Наприклад, ст. 294 ЦК України передбачає, що у разі перекручення імені фізичної особи (неправомірна дія) у неї виникає право вимагати виправлення перекручень. Таким чином, регулятивне правовідношення, що виникло стосовно імені фізичної особи, змінилося правопорушенням на охоронне. Подібні приклади можна наводити і щодо інших особистих немайнових правовідносин. Наприклад, неправомірне втручання в особисте життя призводить до аномальної стадії розвитку особистого немайнового правовідношення, змінюючи регулятивне особисте немайнове правовідношення на охоронне.

Механізм правового регулювання особистих немайнових відносин містить і такі правозмінюючі юридичні факти, як юридичні вчинки. Наприклад, ім'я фізичної особи складається з легальної та нелегальної частин. Легальна частина імені потребує обов'язкової реєстрації в органах державної реєстрації актів цивільного стану (ДРАЦС) України, нелегальна – не потребує та може отримати об'єктивацію іншим чином. Змінюючи, наприклад, свій псевдонім (нелегальну частину імені), фізична особа змінює наповнення об'єкта права на ім'я (мовну форму), за допомогою якого вона буде персоніфікуватися у сфері інтелектуальної, творчої діяльності. Зміна в об'єкті тягне за собою і зміну правовідносин у цілому. До правозмінюючих юридичних вчинків можна також віднести, наприклад, зміну складу (збільшення, зменшення, часткову заміну) особистих паперів, зміну обсягу відомостей про особисте життя, які зберігаються в таємниці, інші подібні дії. Їх особливість полягає в тому, що зміна особистих немайнових правовідносин відбувається через зміну в об'єкті.

До правозмінюючих юридичних фактів належать і такі правочинні дії, як адміністративні акти. Так, зміна легального імені фізичної особи потребує обов'язкової реєстрації в органах ДРАЦС України. Така реєстрація – це не що інше, як адміністративний акт. До адміністративних актів можна віднести і судові рішення.

Наприклад, порушення таємниці кореспонденції (зміна правового режиму кореспонденції) може бути дозволено судом на підставах та в порядку, передбачених законом (ч. 5 ст. 306 ЦК України), проникнення до житла може бути здійснено на підставі мотивованого рішення суду (ч. 2 ст. 311 ЦК України). У такому ж порядку можуть розголошуватися обставини особистого життя іншими особами за умов, передбачених чинним законодавством (ч. 4 ст. 301 ЦК України) тощо.

Розглядаючи правочини як правозмінюючі юридичні факти, необхідно відзначити, що в юридичній літературі панівною є думка, що правозмінюючі правочини в механізмі правового регулювання особистих немайнових відносин відсутні [17, с. 191]. Однак аналіз чинного законодавства України, наукової літератури [10; 18; 19] дозволяє поставити під сумнів таку точку зору.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 289 ЦК України фізична особа має право на особисту недоторканність. До того ж особиста недоторканність передбачає не тільки психологічну, а й фізичну недоторканність (цілісність) як за життя, так і після смерті людини. Після смерті фізичної особи кожен зобов'язаний шанобливо ставитися до її тіла. Таким чином, законодавець установлює абсолютну заборону вчиняти будь-які дії з тілом покійного, крім поховання. Водночас у ч. 4 ст. 289 ЦК України вказано, що фізична особа за життя має право розпорядитися щодо передачі після її смерті органів та інших анатомічних матеріалів свого тіла науковим, медичним або навчальним закладам. Отже, вчиняючи односторонні правомірні вольові дії, суб'єкт змінює правовий режим щодо свого тіла після смерті. Подібні норми містяться і в Законі України «Про поховання та похоронну справу». Відповідно до ст. 6 цього Закону, «усі громадяни мають право на поховання їхнього тіла та волевиявлення про належне ставлення до тіла після смерті. Волевиявлення про належне ставлення до тіла після смерті може бути виражене у: згоді чи незгоді на проведення патолого-анатомічного розтину; згоді чи незгоді на вилучення органів та/або тканин тіла; побажанні бути похованим у певному місці, за певними звичаями, поруч з певними раніше померлими чи бути підданим кремації» [20]. Причому вказане волевиявлення може становити зміст такого одностороннього правочину, як заповіт.

Правозмінюючі односторонні правочини можуть мати місце і стосовно інших прав на особисті немайнові блага. Так, згідно зі ст. 304 ЦК України фізична особа, якій належать особисті папери, може усно або у письмовій формі розпорядитися ними, в тому числі й на випадок своєї смерті. Як і в попередньому випадку, управомочена особа, вчиняючи односторонні, правомірні, вольові дії, змінює режим доступу до своїх особистих паперів і визначає порядок, межі їх використання. Причому зміна правового режиму може відбуватися

як за життя останнього, так і в разі смерті. Отже, і в цьому випадку має місце односторонній правозмінюючий правочин.

Досить спірним у теорії цивільного права є юридична природа згоди на використання оборотоздатних об'єктів особистих немайнових правовідносин, що належать одним суб'єктам, іншими. Незважаючи на те, що така згода передбачена цивільним законодавством України (наприклад ч. 2 ст. 296, ч. 2 ст. 303, ст. 304, ст. 308 ЦК України тощо), її правову природу до кінця не з'ясовано. Зокрема, не зовсім зрозуміло: чи є згода юридичним фактом; якщо є, то до якої з відомих цивільному праву груп юридичних фактів її можна віднести?

Відповідаючи на поставлені запитання, зазначимо, що можливість використання однією особою блага, що належить іншій особі, є, за своєю сутністю, мірою дозволеної (можливої) поведінки, забезпеченої (гарантованої) державою (законом), і підпадає під поняття суб'єктивного права. У свою чергу, виникнення в особи, яка отримала згоду, суб'єктивного права на використання чужого об'єкта особистого немайнового правовідношення, належить до певних юридичних наслідків. Це дає можливість стверджувати, що законодавство з отриманням (наданням) згоди на використання нематеріального блага, як причиною, пов'язує зміну суб'єктного складу в особистих немайнових правовідносинах. Таким чином, надання згоди на використання свого нематеріального блага є юридичним фактом, що породжує правонаступництво, а отже, він є правозмінюючим.

Відомо, що всі юридичні факти поділяються на дві основні групи – на юридичні події та дії. Таку класифікацію використано і в ст. 11 ЦК України.

Як неважко помітити, до події надання особою згоди на використання об'єкта особистих немайнових правовідносин віднести не можна, оскільки подія – це обставина, яка відбувається (розвивається) незалежно від чиєїсь поведінки [17, с. 206]. Враховуючи наведене, логічно доходимо висновку: надання згоди – юридична дія. Причому, оскільки дії залежно від того, наскільки вони відповідають нормам права, поділяються на правомірні та неправомірні, очевидно, що надання згоди за своєю сутністю є правомірною дією.

Правомірні дії поділяються на юридичні вчинки та юридичні акти. При цьому не виникає сумнівів, що надання згоди за своїми ознаками відрізняється від вчинків. Адже право на використання чужого об'єкта особистих немайнових правовідносин виникає відповідно до намірів сторін. На це вказує як зміст норм, що містяться у Книзі другій ЦК України, так і практика їх застосування. Наприклад, одна особа має намір використати фотографію, де зображено іншу особу, і бажає отримати для цього відповідне право. Для виникнення необхідних юридичних наслідків вона вчиняє певні правомірні дії (робить запит, звертається за згодою тощо). Особа, яка надає згоду, також має намір викликати певні юридичні наслідки і

теж вчиняє правомірні дії (погоджується). Наведене дає можливість віднести надання згоди до юридичних актів.

Щодо характеристики юридичних актів, то, як слушно зазначає О. О. Красавчиков, «юридичні акти належать до тих дій, в яких особа керується попередньо поставленою метою. Постановка мети потребує наявності певних передумов психологічного порядку – намірів, бажань. Вибір основного з багатьох бажань і спонукань відбувається за допомогою вольового акту. Останній опосередковується свідомістю» [21, с. 170].

Поширюючи ознаки юридичних актів на «надання згоди» як юридичний факт, доходимо висновку, що це правомірні дії, в яких особи керуються метою, що заздалегідь поставили перед собою, тобто це вольові дії. Таке твердження вказує на те, що особи, які дають (отримують) згоду на використання об'єкта особистих немайнових правовідносин, повинні усвідомлювати характер своїх дій на момент їх вчинення, та мету, на досягнення якої вони спрямовані.

Юридичні акти традиційно поділяються на правочини та адміністративні акти. Враховуючи ті обставини, що адміністративно-правовий акт має виходити від органу публічної влади, бути обов'язковим для суб'єктів, яким він адресований, не залежати від волі останніх, є всі підстави стверджувати, що надання згоди на використання об'єкта особистого немайнового правовідношення не є адміністративним актом. Таке твердження навіть не потребує будь-яких додаткових пояснень.

Таким чином, надання згоди є правочином, тобто правомірною, вольовою дією, спрямованою на виникнення певних правових наслідків. Правова мета в такому правочині – це виникнення суб'єктивно бажаних (для особи, яка надає згоду, та для особи, яка її отримує) правових наслідків, пов'язаних із використанням об'єкта особистих немайнових правовідносин.

Відомо, що правочин може містити волевиявлення однієї, двох чи більше сторін. У двох останніх випадках воля, що виражається кожною зі сторін, відповідає одна одній, тому йдеться про узгоджену волю сторін [22, с. 29]. Відповідно до цієї ознаки (вираження волі однією стороною чи більше) ст. 202 ЦК України виділяє односторонні, дво- та багатосторонні правочини. Враховуючи те, що вияв волі на використання об'єкта особистих немайнових правовідносин тільки з боку носія блага або вияв волі тільки з боку особи, яка має намір використати чуже благо (тобто без узгодження зустрічної волі), не породжує жодних правових наслідків, за винятком випадків, прямо передбачених чинним законодавством, доходимо висновку, що надання згоди не є одностороннім правочином. Дійсно, для того, щоб одна особа мала право використовувати чужий об'єкт особистих немайнових правовідносин, необхідне узгодження волі, з одного боку, суб'єкта, який бажає використовувати це благо, з іншого, – суб'єкта, якому воно належить, тобто потрібна їхня домовленість.

Правочини, в яких мають місце погоджені дії (волевиявлення) двох сторін, відповідно до ст. 202 ЦК України є двосторонніми правочинами, тобто договорами.

Вищенаведене дає можливість дійти висновку, що використані у Книзі другій ЦК України терміни «згода», «згода, яку надала фізична особа» вказують не на односторонність правочину, як може здатися на перший погляд, а лише акцентують нашу увагу на діях управомоченої особи, тобто на діях одного з двох учасників правочину.

Таким чином, надання особою згоди на використання свого об'єкта правовідносин особистих немайнових правовідносин іншій особі є двостороннім правочином, тобто договором. Причому такий договір є правозмінюючим юридичним фактом.

Вважаємо, що це не єдиний правозмінюючий договір у механізмі правового регулювання особистих немайнових відносин. На можливість укладення інших видів договорів щодо об'єктів особистих немайнових правовідносин неодноразово зверталася увага в юридичній літературі. Так, М. Ф. Казанцев стверджує, що предметом договірних регулювань можуть бути й особисті немайнові відносини [23]. На думку О. В. Кохановської, договір є одним із основних видів юридичних фактів, здатних змінювати правовідносини, що виникають в інформаційній сфері [24, с. 182–183]. Як вважає Л. В. Красицька, за допомогою договорів донорства регулюються відносини щодо трансплантації органів людського тіла та інших анатомічних матеріалів людини [25, с. 125–126]. Досить оригінальну точку зору висловив В. І. Бобрик. Учений вважає можливим досить широко використання договорів у регулюванні особистих немайнових відносин. Це може бути не тільки сфера особистих немайнових правовідносин, в яких забезпечується природне існування суб'єкта, а й у яких забезпечується соціальне буття особи [12]. Таку позицію в подальшому було підтримано й іншими українськими вченими-цивілістами [19].

Таким чином, механізм правового регулювання особистих немайнових відносин містить не тільки правопороджуючі та правоприпиняючі, а й правозмінюючі юридичні факти. Такими можуть бути як події, так і дії; як протиправні, так і правомірні дії; як юридичні вчинки, так і юридичні акти; як адміністративні акти, так і правочини; як односторонні правочини, так і договори.

Зроблені висновки вказують на необхідність проведення подальших наукових досліджень правозмінюючих юридичних фактів у механізмі правового регулювання особистих немайнових відносин, їх видів та правової сутності, специфіки правових наслідків у різних видах особистих немайнових правовідносин. Це створить можливість перевірити ефективність норм права, які покликані регулювати цю групу відносин, удосконалити чинний механізм їх правової регламентації.

Список використаних джерел: 1. Коструба А. В. Понимание правопрекращающих юридических фактов с точки зрения оснований прекращения права собственности: гражданско-правовой аспект [Електронний ресурс] / А. В. Коструба // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 2. – С. 159–164. – Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2013_2/159.pdf. 2. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту) : монографія / Р. О. Стефанчук ; відп. ред. Я. М. Шевченко. – Київ : КНТ, 2008. – 626 с. 3. Федюк Л. В. Система особистих немайнових прав : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Федюк Лілія Василівна. – Івано-Франківськ, 2006. – 188 с. 4. Флейшиц Е. А. Личные права граждан в гражданском праве Союза ССР и капиталистических стран / Е. А. Флейшиц. – М. : Юрид. изд-во НКЮ СССР, 1941. – 207 с. – (Ученые тр. Всесоюз. ин-та юрид. наук НКЮ СССР ; вып. VI). 5. Советское гражданское право : учебник : в 2 т. / отв. ред. В. А. Рясенцев. – М. Юрид. лит., 1965. – Т. 1. – 560 с. 6. Малюга Л. В. Проект нового Цивільного кодексу України й особисті немайнові права в цивільному праві / Л. В. Малюга // Часопис Київського університету права. – 2002. – № 3. – С. 45–50. 7. Трофимова Т. В. Нематериальные блага как объект гражданско-правового регулирования : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / Трофимова Татьяна Владимировна. – Волгоград, 2004. – 198 с. 8. Давидова Н. О. Особисті немайнові права : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / Н. О. Давидова. – Київ : Ін Юре, 2008. – 160 с. 9. Гражданское право : учебник : в 2 т. – Т. 1. – 2-е изд., перераб. и доп. / отв. ред. Е. А. Суханов. – М. : БЕК, 1998. – 816 с. 10. Слипенченко С. А. Согласие физического лица на использование его изображения как юридический факт / С. А. Слипенченко // Современная социально-экономическая трансформация России: ориентиры и итоги в контексте глобализации и регионализации : материалы Междунар. науч. конф. : сб. науч. ст. – Ч. 1 / [под ред. О. В. Иншакова, Г. Б. Клейнера, П. В. Акинина и др.]. – Краснодар : Кубан. гос. аграр. ун-т, 2006. – С. 641–647. 11. Колосов В. Право на изображение в Российском праве с учетом зарубежного опыта [Електронний ресурс] / В. Колосов, М. Шварц. – Режим доступу: http://www.kolosov.info/misc/pravo_na_izobrajenie4site.pdf. 12. Бобрик В. И. Договорное регулирование личных неимущественных отношений / В. И. Бобрик // Личные неимущественные права: проблемы теории и практики применения : сб. ст. и иных материалов ; под ред. Р. А. Стефанчука. – Киев : Юринком Интер, 2010. – С. 229–245. 13. Цивільний кодекс України : закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. 14. Калмыков Ю. Х. Вопросы применения гражданско-правовых норм / Ю. Х. Калмыков. – Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1976. – 268 с. 15. Попондопуло В. Ф. Динамика обязательственного правоотношения и гражданско-правовая ответственность : монографія / В. Ф. Попондопуло. – Владивосток : Дальневосточ. ун-т, 1985. – 112 с. 16. Егоров Н. Д. Гражданско-правовое регулирование общественных отношений: единство и дифференциация / Н. Д. Егоров. – Л. : Изд-во Ленингр. ун-та, 1988. – 176 с. 17. Гражданское право Украины : [учеб. для вузов системы МВД Украины] : в 2 ч. – Ч. 1 / [А. А. Пушкин, В. М. Самойленко, Р. Б. Шишка и др.] ; под ред. А. А. Пушкина, В. М. Самойленко. – Харьков : Ун-т внутр. дел ; Основа, 1996. – 440 с. 18. Ясечко С. В. Правочини з інформацією /

С. В. Ясечко // Договірне регулювання суспільних відносин : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 19–20 квіт. 2013 р. / за заг. ред. Т. О. Коломосьц. – Запоріжжя : ЗНУ, 2013. – С. 93–94. **19.** Ясечко С. В. Проблематика правочинів з нематеріальними благами / С. В. Ясечко // Актуальні проблеми науки і практики цивільного, житлового та сімейного права : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 91-річчю з дня народження В. П. Маслова (Харків, 15 лют. 2013 р.). – Харків : Право, 2013. – С. 242–246. **20.** Про поховання та похоронну справу : закон України від 10 лип. 2003 р. № 1102-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 7. – Ст. 47. **21.** Красавчиков О. А. Категории науки гражданского права / О. А. Красавчиков // Избранные труды : в 2 т. – Т. 2. – М. : Статут, 2005. – 494 с. – (Классика российской цивилистики). **22.** Новицкий И. Б. Сделки. Исковая давность / И. Б. Новицкий. – М. : Гос. изд-во юрид. лит., 1954. – 247 с. **23.** Казанцев М. Ф. Гражданско-правовое договорное регулирование: исходные положения концепции / М. Ф. Казанцев // Правоведение. – СПб. : С.-Петерб. ун-т, 2003. – № 2. – С. 90–102. **24.** Кохановська О. В. Цивільно-правові проблеми інформаційних відносин в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / Кохановська Олена Велеонінівна. – Київ, 2006. – 531 с. **25.** Красицька Л. В. Цивільно-правове регулювання особистих немайнових прав громадян : монографія / Л. В. Красицька. – Донецьк : Вид-во ДІВС МВС України, 2002. – 164 с.

Надійшла 21.10.2014

Слипченко С. О. Правоизменяющие юридические факты в механизме правового регулирования личных неимущественных отношений

В науке определение круга оснований изменения личных неимущественных правоотношений достаточно абстрактное и неполное. Подобные абстрактность и неполнота приводят к снижению эффективности правового регулирования личных неимущественных отношений, что указывает на актуальность подобных исследований.

В результате исследования сделаны выводы о том, что правоизменяющие – это такие юридические факты, которые влекут за собой изменение гражданских правоотношений, а изменения могут происходить в любом их элементе (субъектном составе, содержании, объекте). К правоизменяющим могут быть отнесены любые юридические факты. Они могут порождать изменения как при жизни уполномоченного лица, так и в случае его смерти.

Ключевые слова: физическое лицо, правоспособность, юридические факты, личные неимущественные права, правоотношения.

Slipchenko S. O. Law-altering jural facts in the mechanism of the legal regulation of the personal nonproperty relationship

The definition of the range of the bases of altering of the personal non-property legal relationship is quite abstract and incomplete in science. Such abstractness and incompleteness lead to the decrease in efficiency of legal regulation of the personal non-property relationship that indicates the relevance of such researches.

Grounded on that law-altering are such jural facts which entail change of civil legal relationship, and changes can happen in any their element (subject structure, content, object), the following conclusions are drawn.

Dividing personal non-property legal relationship into simple and complex, where complex are those which content consists of the matched rights, it is claimed that after the death of the authorized person, his rights don't de cease, but pass to the assignees. The assigners are children of the dead, the widow (widower) and if they aren't present – parents, brothers and sisters.

Thus, the rules of law connect the death of the authorized person with both the change of the content of complex personal non-property legal relationship, and the change of subject structure (legal succession).

Delinquency changes regulative personal non-property legal relationship to the protective.

The mechanism of legal regulation of the personal non-property relationship includes also such law-altering jural facts as legal actions. For example, the change of composition (increase, reduction, partial replacement) of personal papers, the change of volume of data on private life which remain in secret, other similar actions can be put down to the legal actions. Their special feature is that altering of the personal non-property legal relationship happens through the change in the object.

Such lawful actions as administrative acts also belong to the law-altering jural facts. So, the change of the legal name of the natural person needs obligatory registration in the agencies of the SRACS of Ukraine. Such registration is neither more nor less than the administrative act. It is also possible to rate judgments as administrative acts.

Considering transactions as the law-altering jural facts it is proved that there can be both unilateral and multilateral transactions among them. Particularly, the last transactions cover granting an agreement by one person to use his own object of personal non-property legal relationship to other person, contracts of donorship, and contracts in the information sphere, etc.

Thereby, the mechanism of the legal regulation of the personal non-property relationship encloses not only the law-generating and law-ending, and law-altering jural facts. They can generate the law-altering consequences both during lifetime of the authorized person and in case of his death.

Keywords: individual, the legal capacity, legal facts, moral rights, relationship.

